

LIBRIS

Tatiana de Rosnay

Japonezii și fricașii

Copălășie © 2006 Editura Litera - Grupul Mediacon

se numea Sarah

Traducere din limba engleză și note
MONICA DINU

ISBN 978-973-0-131-31-2

841-111(13)-31-2

Paris, iulie 1942

Fetița a fost prima care a auzit bătăile puternice în ușă. Camera ei se afla cel mai aproape de intrarea în apartament. La început, amețită de somn, a crezut că e tatăl ei, care urcase din ascunzătoarea din pivniță. Își uitase probabil cheile și își pierduse răbdarea din cauză că nimeni nu auzise prima lui ciocănitură timidă. Dar apoi se auziră vocile, puternice și brutele în tăcerea nopții. Nici vorbă să fie tatăl ei.

— Poliția! Deschideți! Acum!

Și bătăile răsunară din nou, mai puternice. Fratele ei mai mic, care dormea în patul de alături, tresări. Cât să fi fost ceasul? Aruncă o privire printre draperii. Afară era încă întuneric.

Îi era teamă. Își aminti de ultimele conversații, șoptite, pe care le surprinsese, Tânărul în noapte, când părinții ei o credeau adormită. Se strecurase până la ușa sufrageriei și ascultase, privind printr-o crăpătură mică în lemn. Glasul neliniștit al tatălui ei. Chipul îngrijorat al mamei. Vorbeau în limba maternă, pe care fetița o înțelegea, deși nu o vorbea la fel de fluent ca ei. Tatăl ei șoptise că ii așteptau vremuri grele. Că va trebui să fie curajoși și foarte atenți. Rostise cuvinte ciudate, necunoscute: lagăr, razie, o mare razie, arrestări în zorii zilei, și fetița se întrebă ce însemnau toate acestea. Tatăl ei murmurase că numai bărbații erau în pericol, nu și femeile și copiii, și că el se va ascunde în beci în fiecare noapte.

Dimineața, îi explicase fetiței că pentru el era mai sigur să doarmă jos o vreme. Până când „lucrurile devin sigure“. Ce „lucruri“, mai precis? Si ce însemna „sigur“? Când o să fie lucrurile „sigure“ din nou?

Voa să afle la ce se referise cu „lagăr“ și „razie“, dar se temea să spună că trăsese de câteva ori cu urechea la discuțiile dintre părinții ei. Așa că nu îndrăznise să-l întrebe.

– Deschideți! Poliția!

Oare poliția îl descoperise pe papă în beci, se întrebăse, de aceea se aflau aici, poliția venise să-l ducă pe papă în locurile pomenite de el în timpul acelor conversații șoptite, din miez de noapte: în „lagărele“ de departe, după ieșirea din oraș?

Fetița se duse grăbită în camera mamei ei, aflată mai departe pe hol. Mama se trezi în clipa când simți o mâna pe umărul ei.

– A venit poliția, maman, șopti fetița, și bate la ușă.

Mama își scoase picioarele de sub cearșaf și își dădu părul de pe față. Fetiței i se păru că arată obosită, îmbătrânită, mult mai bătrâna decât cei treizeci de ani ai ei.

– Au venit să-l ia pe papă? se tângui fetița, agățându-se cu mâinile de brațele mamei. Au venit după el?

Mama nu răsunse. Din nou răsunară voci puternice pe corridor. Mama își puse repede un halat peste cămașa de noapte, apoi o luă pe fetiță de mâna și se duse la ușă. Avea palma fierbinte și lipicioasă, ca a unui copil, se gândi fetița.

– Da? rosti mama, cu glas pierdut, fără să descuie zăvorul.

O voce de bărbat îi strigă numele.

– Da, Monsieur, eu sunt, răsunse ea, iar accentul se simți puternic, aproape aspru.

– Deschideți imediat! Poliția.

Mama își duse o mâna la gât, iar fetița observă cât de palidă era. Părea stoarsă de puteri, înghețată, de parcă nu mai putea să facă nici o mișcare. Fetița n-o mai văzuse niciodată pe mama ei atât de însășimântată și își simți gura uscată din pricina îngrijorării.

Bărbății bătură din nou în ușă. Mama o deschise, cu degete neîndemnătice, tremurătoare. Fetița se dădu înapoi, așteptându-se să vadă costumele verzi-cenușii.

Erau doi bărbăți. Unul era polițist, îmbrăcat cu tunica albastră, lungă până la genunchi, și purtând pe cap cascheta rotundă și înaltă. Celălalt purta un balonzaid bej și avea o listă în mâna. Rostii încă o dată numele mamei. Apoi, pe cel al tatălui. Vorbea o franceză impecabilă.

Înseamnă că suntem în siguranță, se gândise copila. Dacă sunt francezi, nu nemți, nu suntem în pericol. Dacă sunt francezi, n-o să ne facă rău.

Femeia o trase pe fetiță mai aproape de ea. Fetița îi simțea inima bătând prin halat. Voia să o împingă la o parte pe mama ei, voia ca aceasta să stea dreaptă și să-i privească pe bărbați plină de curaj, să nu mai tremure de frică, să-și impiedice inima să bată în felul acela, ca unui animal însărcinat. Voia ca mama ei să fie curajoasă.

– Soțul meu... nu este aici, se bâlbâi mama. Nu știu unde este. Nu știu.

Bărbatul cu balonzaid bej o împinse ca să intre în apartament.

– Grăbiți-vă, Madame. Aveți zece minute. Împachetați niște haine, cât să vă ajungă pentru vreo două zile.

Mama nu se mișca din loc. Îl privea întâi pe polițist. Acesta rămăsese pe palier, cu spatele la ușă. Părea indiferent, plăcărit. Ea îi puse o mână pe mâne că.

– Monsieur, vă rog... începu ea.

Polițistul se întoarse, dându-i mâna la o parte. Avea în ochi o privire dură, goală.

– M-ați auzit. Veniți cu noi. și fiica dumneavoastră. Faceți cum vi se spune.

Paris, mai 2002

Bertrand întârzia, ca de obicei. Încercam să nu mă las afectată de asta, dar eram. Zoë se rezema plăcăsă cu spatele de perete. Semăna atât de bine cu tatăl ei, încât uneori mă făcea să zâmbesc. Dar nu și astăzi. Am aruncat o privire spre clădirea înaltă, veche. Apartamentul lui Mamé. Vechiul apartament al bunicii lui Bertrand. Iar noi urma să locuim aici. Aveam să plecăm de pe Boulevard du Montparnasse, cu traficul lui zgomotos, cu ambulanțele care treceau neîncetat din cauza celor trei spitale din zonă, cu cafenelele și restaurantele sale, și să ne mutăm pe această stradă îngustă și liniștită de pe malul drept al Senei.

Marais nu era un cartier pe care să-l cunosc prea bine, deși îi admiram frumusețea străveche, decadentă. Mă bucura această mutare? Nu eram sigură. Iar Bertrand nici nu-mi ceruse sfatul. De fapt, nici nu discutaserăm mult pe tema asta. Cu elanul lui tipic, mersese înainte cu întreaga afacere. Fără mine.

– Uite-l, zise Zoë. A întârziat numai o jumătate de oră.

L-am privit cum venea agale pe stradă, cu mersul lui caracteristic, senzual. Zvelt, brunet, emanând sex-appeal, francezul tipic. Ca de obicei, vorbea la telefon. În urma lui venea partenerul său de afaceri, Antoine, un bărbat cu barbă și roz în obraji. Firma lor se afla pe Rue de l'Arcade, chiar în spatele lui Madeleine. Bertrand lucrașe mult timp la o firmă de arhitectură, încă dinainte de căsătoria noastră, dar în urmă cu cinci ani își înființase propria afacere, împreună cu Antoine.

Bertrand ne făcu semn cu mâna, apoi arătă spre telefon, încruntându-se și privind supărat.

— De parcă nu poate scăpa de cel cu care vorbește, râse Zoë disprețitor. Vezi să nu.

Zoë avea numai unsprezece ani, dar uneori dădea impresia că este deja adolescentă. Mai întâi, înălțimea, prin care le făcea pe toate prietenele ei să pară scunde — la fel și numărul la pantofi, adăuga ea înverșunată —, apoi o luciditate precoce, cu care mă lăsa deseori fără replică. Privirea solemnă a ochilor ei căprui semăna cu cea a unui adult, la fel și expresia îngândurată pe care o avea când își înălța bărbia. Întotdeauna fusese aşa, chiar și când era micuță. Calmă, matură, uneori prea matură pentru vîrstă ei.

Antoine veni să ne salute, în timp ce Bertrand își continua conversația, suficient de tare cât să audă toată strada, fluturându-și mânile în aer, strâmbându-se și mai mult, întorcându-se din când în când ca să se asigure că îi ascultam fiecare cuvânt.

— O problemă cu un alt arhitect, explică Antoine, cu un zâmbet discret.

— Un competitor? întrebă Zoë.

— Da, un competitor, confirmă Antoine.

Zoë oftă.

— Asta înseamnă că am putea sta aici toată ziua.

Am avut o idee.

— Antoine, nu cumva ai cheia de la apartamentul lui Madame Tézac?

— O am, Julia, îmi zise el, radios.

Antoine îmi răspundea mereu în engleză când îi vorbeam în franceză. Bănuiesc că o făcea ca să fie prietenos, dar, în secret, asta mă deranja. Mă simteam de parcă franceza mea nu ar fi fost suficient de bună, după ce locuisem aici toți anii aceștia.

Antoine flutură cheile. Am decis să urcăm toți trei. Zoë tastă cu îndemânare codul de la ușă, apoi am străbătut curtea răcoroasă și umbrită până la lift.

— Urăsc liftul asta, zise Zoë. Papă ar trebui să facă ceva în legătură cu asta.

— Iubito, el redecorează doar apartamentul bunicii tale, am subliniat. Nu întreaga clădire.

– Păi, ar trebui s-o facă, replică ea.

În timp ce aşteptam liftul, telefonul meu mobil începu să cânte tema muzicală a lui Darth Vader. M-am uitat la numărul care clipea pe ecran. Era Joshua, şeful meu.

– Mda? am răspuns.

Ca de obicei, Joshua n-avea vreme de pierdut.

– Am nevoie să ajungi aici până în ora trei. Să încheiem planul pe iulie. Terminat, recepție.

– *Gee whiz*¹, am replicat eu cu obrăznicie.

Am auzit un chicotit la celălalt capăt al firului, înainte să închidă. Lui Joshua îi plăcea întotdeauna când ziceam „*gee whiz*“. Poate că îi amintea de tinerețe. Antoine părea amuzat de americanismele mele de modă veche. Mi-l și imaginam cum le colecționa și încerca apoi să le repete cu accentul lui franțuzesc.

Liftul era una dintre mașinăriile acelea pariziene inimitabile, cu o cabină minusculă, un grilaj de metal, care se închidea cu mâna, și uși duble de lemn, care și se închideau invariabil în față. Strivită între Zoë și Antoine – puțin cam sufocant cu parfumul lui *Vétiver* –, mi-am zărit fugitiv chipul în oglindă, în timp ce urcam. Arătam la fel de părăginită ca liftul acela care gema din toate încheieturile. Ce se întâmplase cu fata frumoasă, cu chip proaspăt, din Boston, Massachussets? Femeia care mă privea din oglindă era la vîrstă aceea cumplită între patruzeci și cinci și cincizeci de ani, o zonă-tampon a încovoierii, a adâncirii ridurilor și a apropierei furiose a menopauzei.

– Și eu urăsc liftul asta, am zis, cu un glas sumbru.

Zoë surâse cu subînțeles și mă ciupi de obraz.

– Mamă, și Gwyneth Paltrow ar arăta ca naiba în oglinda aia.

N-am putut să nu zâmbesc. Era o remarcă atât de tipică pentru Zoë.

¹ Americanism care exprimă uimire sau surpriză, echivalent cu „Mai să fie!“

Înțeles să se urmărească lăsatul să fie săptămâna următoare și să se ia în calcul că în următoarea săptămână nu va fi disponibilă în librăriile din țară. Înțeles să se urmărească să fie săptămâna următoare și să se ia în calcul că în următoarea săptămână nu va fi disponibilă în librăriile din țară. Înțeles să se urmărească să se ia în calcul că în următoarea săptămână nu va fi disponibilă în librăriile din țară. Înțeles să se urmărească să se ia în calcul că în următoarea săptămână nu va fi disponibilă în librăriile din țară.

Mama începu să plângă cu suspine, la început mai încetisor, apoi mai tare. Fetița o privea uluită. Niciodată în cei zece ani ai ei nu-și văzuse mama plângând. Îngrozită, se uita cum lacrimile alunecaau pe chipul ei alb, încrășit. Ar fi vrut să-i spună să nu mai plângă, căci nu putea îndura rușinea de a o vedea scâncind în fața acestor străini. Însă bărbații nu acordau nici o atenție lacrimilor femeii. Îi cerură, în schimb, să se grăbească. Nu era vreme de pierdut.

În dormitor, băiețelul continua să doarmă.

– Dar unde ne duceți? se întângui mama ei. Fiica mea e franțuzoaică, s-a născut la Paris, de ce trebuie să vină și ea? Unde ne duceți?

Bărbații nu mai rostiră nici un cuvânt. Stăteau lângă ea, amenințători, uriași. Ochii mamei erau albi de frică. Se duse în camera ei și se prăbuși pe pat. După câteva secunde se întoarse spre fetiță. Vocea ei era un șuier, chipul, o mască încordată.

– Trezește-l pe fratele tău. Îmbrăcați-vă, amândoi. Ia niște haine, pentru el și pentru tine. Repede! Grăbește-te, acum!

Fratele ei amuți de groază când se uită pe furii și îi văzu pe cei doi bărbați. O privi pe mama lui, răvășită, suspinând, încercând să împacheteze. Își adună toate puterile pe care le avea în trupul lui de patru anișori și refuză să se miște. Fetița încercă să-l convingă, dar el rămase nemîșcat, cu brațele lui miciute încrucișate la piept.

Fetița își scoase cămașa de noapte și îmbrăcă o bluză de bumbac și o fustă. Își strecură picioarele în pantofi. Fratele ei o privea. O auzeau pe mama lor cum plângea în camera ei.

– Mă duc la locul nostru secret, șopti el.

– Nu! îl grăbi ea. Trebuie să vii cu noi.

Îl apucă de mâină, dar el se smuci din strânsoarea ei și se strecură în dulapul lung și adânc, ascuns în peretele din camera lor. Locul unde se jucau de-a v-ați ascunselea. Se furiașau acolo tot timpul, încuindu-se înăuntru, de parcă ar fi fost căsuța lor. Maman și papă știau despre asta, dar se prefăceau mereu că nu știu. Îi strigau și întrebau cu glas tare, veseli: „Dar unde s-ori fi dus copiii ăștia? Ce ciudat, erau aici acum un minut!“ Iar ea și fratele ei chicoteau încântați.

Aveau acolo o lanternă, câteva perne, jucării și cărți, chiar și un bidon cu apă, pe care maman îl umplea în fiecare zi. Fratele ei nu știa încă să citească, așa că fetița îi ctea cu glas tare Un drăcușor simpatic. Băiețelului îi plăcea la nebunie povestea orfanului Charles și a îngrozitoarei Madame Mac'miche și felul cum Charles se răzbunase pe ea pentru toate cruzimile ei. Fetița i-o recitea de nenumărate ori.

Acum vedea chipul micuț al fratelui ei, care o privea din întuneric. Strângea la piept ursulețul de plus preferat și nu mai era însășimantat. Poate că o să fie în siguranță acolo. Avea apă și o lanternă. Si putea să se uite la pozele din carte Contesei de Ségur, favorita lui fiind cea cu magnifica răzbunare a lui Charles. Poate că deocamdată ar trebui să-l lase acolo. Bărbații nu-l vor găsi niciodată. Ea o să se întoarcă după el mai târziu sau în timpul zilei, când vor fi lăsați să vină iar acasă. Și papă, aflat încă în beci, va ști unde se ascunde băiețelul, dacă o să vină cumva sus.

– Ti-e frică acolo? îl întrebă ea încet, în timp ce bărbații strigau după ele.

– Nu, răspunse el. Nu mi-e frică. Încuie-mă înăuntru. N-o să mă găsească.

Fetița închise ușa, ascunzând chipul micuț și alb, și întoarse cheia în broască. Apoi o strecură în buzunar. Încuietoarea era ascunsă de un dispozitiv pivotant, sub forma unui întrerupător fals. Era imposibil să vezi conturul dulapului în lambriurile de pe perete. Da, va fi în siguranță acolo. Era convinsă de asta.

Fetița îi murmură numele și își puse palma pe lambriul de lemn.

– O să mă întorc mai târziu după tine. Promit.

Am intrat în apartament și am început să bâjbâi după întrerupătoare, dar nu se întâmplă nimic. Antoine deschise câteva obloane, iar soarele pătrunse înăuntru. Camerele erau goale și pline de praf. Fără mobilă, sufrageria părea imensă. Razele aurii se strecurau prin ochiurile de geam lungi și murdare, punctând scândurile podelei de un maro-închis.

Am privit în jur rafturile goale, pătratele mai închise la culoare de pe perete, unde atârnau odinioară tablouri minunate, şemineul de marmură unde îmi aminteam cum ardea focul, iar Mamé își întindea mâinile ei palide spre căldura flăcărilor.

M-am apropiat de una dintre ferestre și am privit în jos, la curtea liniștită și înverzită. Mă bucuram că Mamă plecase înainte să apuce să-si vadă apartamentul gol, căci ar fi întristat-o. Mă întrista și pe mine.

- Încă se simte parfumul lui Mamé, afirmă Zoë. Shalimar.

- Și miroșul acelei groaznice Minette, am completat, strâmbând din nas.

Minette fusese ultimul animal de companie al lui Mamé, o siameză care suferea de incontinentă urinară.

Antoine mă privi surprins.

- Pisica, am explicat, vorbind în engleză de data asta.

Desigur, ştiam că *la chatte* era femininul pentru „pisică“, dar mai însemna şi „păsărică“. Ultimul lucru pe care îl voi am era ca Antoine să râdă în hohote de sensul dublu al cuvântului.

Antoine evalua locul cu ochi de expert.

– Sistemul electric e antic, remarcă el, arătând spre siguranțele demodate, de porțelan alb. La fel și încălzirea.

Caloriferele uriașe erau negre de murdărie, solzoase ca o reptilă.

– Stai să vezi bucătăria și dormitoarele, i-am zis.

– Cada de baie are gheare, explică Zoë. O să-mi fie dor de ea.

Antoine examină peretii, ciocănindu-i.

– Presupun că tu și Bertrand vreți să reamenajați totul? întrebă el, privindu-mă.

Am ridicat din umeri.

– Nu știu exact ce vrea să facă. A fost ideea lui să ne mutăm aici. Eu nu am fost foarte încântată, voiam ceva mai... practic. Ceva nou.

– Dar o să fie nou-nouț după ce îl terminăm, zise Antoine și-mi adresă un zâmbet cam strâmb.

– Poate. Dar pentru mine va fi mereu apartamentul lui Mamé.

Apartamentul purta încă amprenta lui Mamé, chiar dacă aceasta se mutase la un sanatoriu pentru vârstnici cu nouă luni în urmă. Bunica soțului meu locuise aici ani de zile. Mi-am amintit de prima noastră întâlnire, în urmă cu șaisprezece ani. Fusesem impresionată de tablourile vechilor maeștri, de șemineul de marmură, pe care erau etalate fotografii de familie cu rame de argint ornamentat, de o simplitate înselătoare, de mobila elegantă, de numeroasele cărți din rafturile bibliotecii, de pianul cu coadă, drapat cu catifea roșie, bogată. Sufrageria însorită dădea înspre o curte interioară liniștită, cu iederă deasă, care se întindea pe peretele de vizavi. Exact aici o întâlnisem pentru prima oară, întinzându-i mâna, stânjenită, încă neobișnuită cu ceea ce sora mea Charla botezase drept „obiceul pupăcios al francezilor“.

Nu dădeai mâna cu o pariziancă, nici dacă o întâlnieai pentru prima oară, ci o sărutai o dată pe fiecare obraz.

Dar pe-atunci nu știam încă asta.